המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא עג.

ולימא מחלוקת ר"ש ורבנן. והוה משמע לן דר"ש לדבריהם דרבנן קאמר להו כדאמרן לעיל [עב:] דאי ממתני' הוה אמינא דבתרוייהו ומקמה מודי להו כדקתני בהדיא [לעיל עא.] אלא תרוייהו המוכרכ כו' משמע דבתרוייהו וסדן מודי להו ר"ש לרבנן: **הא קמ"ל כו'.** הא עדיפא לאשמועינן דההיא דר"ש ממילא שמעינן ליה דלדבריהם דרבנן קאמר להו כדדייקינן מברייתא לעיל: **הדרן עלך המוכר את הבית**

המוכר את הספינה. סתם: **תורן וגם ועוגין וכל המנהיגין.** בגמ' מיפרשי: **עבדים.** שיש לו לבעל הספינה להנהיגה ולשמור פרקמטיא שלו שבתוכה: **מרלופין.** לתת בתוכן האמתיקי דהיינו פרקמטיא של ספינה כדמפרש בגמ' [עז:]. וכל הני נמי ליתנהו בכולל הקדש שאם הקדיש את הספינה לא הקדיש את אלו מדלא קתני לה בפירקין דלעיל והיינו טעם דכל הני דמשיגנא בפרקין דלעיל בית המרחץ בית הבד ועיר ושדה כולהו מקרקעי נינהו וכל הני דמשיג לא מכר כתלים קאמ' אגבן לגבי הקדש ומתנה וחלוקת אמין אבל הני דהאי פירקא מטלטלי נינהו לא שנא מכר ולא שנא מתנה והקדש כולן שוין בהנהו דלא מכר שכשם שלא מכר כמו כן לא הקדיש ולא נתן: **גמ' אסקריא.** מש"ט שפורסין עליו את הוילון בראש הספינה: **וכן הוא אומר ארז מלבנון כו'.** ראיה לדבר דתורן דמתניתין היינו אסקריא שהאסקריא מארז אי מאילן גבוה עושין אותה: **אדרא.** הוא הוילון שפורסים על התורן להליך את הספינה ברוח. וי"ל פלא"ז: **וכן הוא אומר.** דהיינו אדרא שמשוי מפשתים וקנבוס מין בגד: **עוגין.** אנקר"ש של ברזל ומשליכין במים להעמיד הספינה במקום אחד: **וכן הוא אומר.** דעיגון דמתניתין לשון עכוז הוא כדכתיב הלהן תענגה כמו תעשנה תתעכבו מלהנשא לבעל אלמא עוגין דמתני' היינו עיגון: **משוטות.** שקורין ריימ"א שמשוטטין בהן את הספינה: **וכן הוא אומר אלונים מבשן עשו משוטיך.** בספינה מירי ביחזקאל וקתני תשמישי הספינה וכליה ומדקתני המשוטות ש"מ דעיקר תשמישי הספינה הן ומכרין בכלל הספינה והלכך אמרי' דכל המנהיגין דמתני' אמא לרבויינהו: **כל הופסי משוט.** אלמא עיקר (ג) הספינה על ידי שתופסין משוטות דסד"א חבלים המושכין הספינה ליהוו עיקר מנהיגין אבל משוטות לא מיחדבי קמ"ל: **אפילה.** בכם של הספינה שעולין בו ולשון יון הוא וכן פר"ח ורב אחי: **בור המים שבאמצע.** נותנין בו מים המתוקין לפי שמי הים מלוחין: **בילים ודוגים.** היינו ספינה קטנה שקושרין לספינה גדולה וכשרוצין לעלות ליבשה נכנסין באותה קטנה מהגדולה שהגדולה אינה יכולה להתקרב אל שפת הים מפני עומקה. קוקי"ט בלע"ז ויש לועזים בול"א קרוב ללשון העברי: **ביליתא דמישן.** מישן נהר קטן ואין מהלכין בו אלא בספינות קטנות וכמס' שבת אמרי' בפ' הזורק (דף קח.) הני ביליתא דמישן כו': רבי נתן מבבל עלה: **דוגים.** על שם שלדין בה דגים דקלה היא על פני המים: **ואחריתכן בסירות דוגה.** בספינות קטנות בקדרות הקרויות דוגה וקליים על פני מים יוליכו אתכם מהרה בגלות: **אמר רבה אשתעו לי כו'.** כל הני עובדי דקא חשיב משום מה רבו מעשיך ה' (ד) ומהן להודיע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא או לפרס מקלאות האמורים בספר איוב המדברים בעופות גדולים ובהמות ודגים גדולים שכל שיחת תלמידי חכמים לריכה תלמוד [מוכה כא.]: **דמטבע.** שרולה לטבוע: **אית ליה כריסא.** שהולך לפניה: **לויתא דנורא חיורתא.** אם לבנה ומלאך מזיק הוא: **אלוופא.** מקלות כמו לא נאלה ולא נרוחה במסכת שבת (דף קנ.): **אמן אמן סלה** גרסינן: **ונייח.** מזעפו: **כין גלא לגלא חלפא מאה פרסי.** ומשום דאמר בסמוך ורמא ליה גלא לאחריה אינטריך לאשמועינן דמשלש מאות פרסי (ה) שמעין קולות לאחריו: **דלינן גלא.** יותר משיעור נגהו השליכנו למעלה עד לרקיע. אי נמי הכלא לרקיע נפיש עד מהלך קרוב לחמש מאות שנה שיש מן הרקיע עד לארץ: **מרכעתיה.** (ו) שכיון: **דכוכבא זועא.** כוכב קטן שנקטנים: **כיזרא.** בית זרע מרכעים כור של חרדל דנפיש משל שאר זרעים: **מקלינן מהכליה.** נשרפים מחוס כוכב: **ורמא ליה גלא.** נתן קולו כלומר לעקר כדוגמת תהוס אל תהוס קורא [תהלים מב]. ושמא מלאכים הממונים עליהם הם: **שבקת מידי בעלמא כו'.** מפני שהגביה כל כך היה סבור שיצא חוץ לשפת הים ושטף את העולם: **ונחרביה.** מפני עון הדור: **א"ל.** גלא לחבריה: **פוק חזי גבורתא דמרך כו'.** כלומר אין (ו) לי רשות לגלות: **כמלא חוטא חלא.** מלא רוחב חוט איני יכול לגלות מן החול: **אמאמר פאופי וגו'.** גמרא קאמר ליה: **הורמין בנו"ן גרסי' כך שמעתי מאבא מרי.** ואני שמעתי הורמין בזי"ן שד דלאמרי' בסנהדרין (דף לט.) מפלגא דתמא דהורמין: **אקופי דשורא.** על שיני החומה. והאי עובדא להודיע לדקותיו של הקב"ה שמרחם על בריותיו ואינו נותן רשות לאלו להזיקן וגם שלא לגלות בדרך יחיד: **ורהיט פרשא.** לפי מומו: **ולא יכיל ליה.** (ו) שהיה השד רץ ביותר ומיהו הפרש לא היה מתכוין לכך: **פריגן.** שהיה חוכף וסרגא נתונין על הפרדות:

אתרי

מסורת הש"ס

(א) [עי' רש"י ריש ופע"ק]. (ב) [לקמן עח.]. (ג) [סס]. (ד) [ניטין סה:]. (ה) [שבת קח.]. (ו) [בע"י מיפש רבה בר בר חנה]. (ז) [ני' הערוך הורמיז פי' שד וכן היה בגירסת רש"י בשבועות לה. ד"ה דהורמיז ע"ש וע' פוס' שם ותוס' לעיל ח. ד"ה מיפרא ותוס' ניטין יח. ד"ה הורמין ובפירוש הרשב"ם דהכא]. (ח) ע"פ פרסיא. (ט) ע"פ שכנו [רש"ל].

תורה אור השלם

1 ברושים משניר בנו לך את כל לחתים ארז מלבנון לקחו לעשות תרן עליך: יחזקאל כז ה

2 שש ברקמה ממצרים היה מפרשך להיות לך לנס תכלת וארגמן מאיי אלישה היה מכסיך: יחזקאל כז ז

3 הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תענגה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם כי יצאה בי יד יי: רות א יג

4 אלונים מבשן עשו משוטיך קרשך עשו שן בת אשרים מאיי תתים: יחזקאל כז ו

5 וירדו מאניותיהם כל תפשי משוט מלחים כל חבלי הים אל הארץ יעמדו: יחזקאל כז לט

6 נשבע אדני יי בקדשו כי הנה ימים באים עליכם ונשא אתכם בצנות ואחריתכן בסירות דוגה: עמוס ד ב

7 האותי לא תיראו נאם יי אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו גליו ולא יעברנהו: ירמיהו ה כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' דעיקר אלא ונחרביה ת"ל: (ב) שם פוק חי גבולתא דמרך דאפי' מלא מוטא דחלא לית דעבר: (ג) רשב"ם ד"ה כל תופסי וכו' עיקר הילוך הספינה: (ד) ד"ה אמר רבה וכו' מעשיך ה' ויש מהן להודיע מתן: (ה) ד"ה כין גלא וכו' שומע קולו של חבירו הס"ד: (ו) ד"ה פוק וכו' כלומר (אין לי) תש"מ וכ"כ ס"פ אין לך: (ו) ד"ה ולא יכיל ליה השד שהיה רץ ביותר:

מוסף רש"י

רבי נתן בבבלאה. שנא מבבל כדאמרינן בב"מ (לקמן קלא.) והמאחי פני נתן הבבלי (נ"מ"ו סה.). **בוצעאתא.** פפיונות קטנות וקלרות מלמטה עד מחודו של סכין שקורין קוריינ"ר (שבת קא.).

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פכ"ז מהל' מכירה הל' ח סמג עשין עב טור"מ ח"מ סי' רל סעיף ח:

לעזי רש"י

משי"ט. תורן.
ריי"א. מקרש.
אנקר"ש [אנקרי"ש]. עוגנים.
ריימ"א [ריימי"ש]. משטים.
קוקוי"ט [קוקי"ט]. דוגית.
בוצ"א. סוג של ספינה.

רבינו גרשום

ונימא באנו למחלוקת ר"ש ורבנן. במתני' וכדאוקימנ' לפלוגתייהו לעיל. משי"ה נקיט דר' מנחם בר' יוסי ורבנן דהא קמ"ל דר' מנחם בר' יוסי כר"ש ס"ל:

הדרן עלך המוכר את הבית

המוכר את הספינה: אסקריא. זהו משוט: נס אדרא. אותו בגד שהולין בראש התורן להוליך הספינה ברוח: ואת העוגין. אלו שקורין אנקר"ש בלע"ז שמעמידין הספינה שלא תזוז לכאן ולכאן: הלהן תענגה. אמרה להן וכי תעכבו עצמכן מלהנשא לבעל: אלו המשוטות. שלועגין ריימי"ש: משוט. שמשוטטין הספינה לכאן ולכאן: האיסכלה. היינו הכיורה שמתקנין בספינה כדי לבשל עליו צרכיהן. ואית דאמרי סולם שיורדין בו מן הספינה: ואת בור המים. שמתקנין שם בספינה כענין בור ומשימין שם מים מתוקין לשתות: ואת הדוגית. היינו ספינה קטנה ומנהיגין אותה לספינה הגדולה וכשרוצין לצאת ליבשה הולכין ובאין באותו ביצית. והיינו ביציתא דמישן. נהרא הוא ששמו מישן וקטן הוא ואין יכולין לבוא בגדר כי אם בהני בוציתא: ואחריתכן בסירות דוגה. כך הנביא אמר לישראל סוף שיולינו אתכם בשבי באותן ספינות קטנות: גלא. גל של ים: כי צוציתא דנורא חיורתא. כמו ביצית הראש: אלוותא. מקלות: עד דחזיתן לבי מרבעתא דכוכבא. שהיינו דואין בית רבית הכוכב ויהי מקומו כשיעור שיכולין לודע בו מ' מדות של חרדל: ואי דליין טפי. האי גלא הוי מקלינן מהבלא ההוא כוכב. וג"ם תמי"ה המור"ה וכמה הולכת הבלא דכוכבא. דמכדי קים לן כמה מהלך אדם בינוני ביום ר' פרסאות נמצא מהלך תלת מאה פרסי דהיינו מהלך ל' יום וקתני הכא ואי דליין טפי כלומר מיעוט יותר נמצא דהאי הבלא מהלך חמש מאות שנה פחות ל' יום שיעור תלת מאה פרסי דדלי הני לעיל דהא מן הארץ ועד לרקיע מהלך חמש מאות שנה אבל בין ארגא לעובא ליבא אלא תלת פרסי: שבקת מידי בעלמא דלא אחריבה. לפי שראה אותו מגביה כל כך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com